

Çocuk Edebiyatı Araştırmaları Dergisi,
[1980], 8, - 9, c. 167-191

TÜRK ÇOCUK EDEBİYATI

Meral ALPAY

1. Kitaplar

Özellikle son yıllarda çeşitli edebiyat dergilerinde Türk çocuk edebiyatının tarihçesi ile ilgili sorunlar ele alınmakta, tartışılmakta ve daha çok genç yazarlar arasında, Türk çocuk edebiyatı geleneğinin henüz oluşturmaya başladığı görüşü ağırlık kazanmaktadır. Bu görüş kısmen doğrudur.

Her ne kadar Türk çocuk edebiyatının, çocuk ve gençlik yayınlarının geçmişi ile ilgili araştırmalar, ülkemizde bir çocuk edebiyatı tarihini yazdıracak nitelikte değilse de kısa bir tarihçe için gerekli şu bilgileri ileri sürmek yine de mümkündür. Türk çocuk edebiyatının ilk ürünleri iktisadi ve siyasi bir dönüşümün başlangıcı olan Tanzimat (1839-1876) döneminde ortaya çıkar. Bu ürünlerin birikimi sonucunda oluşacak değişim sürecinin hızlanmasında 1928 harf devriminin katkısı büyüktür. Tüm Türkiye nüfusunu okuryazar yapma amacına yönelik olan bu devrimin hemen arkasından örgütlenen yaygın ve örgün eğitim kurumları, çocuk yayınlarını da hızlı bir artış sürecine sokmuştur.

Başlangıç olarak gösterilen Tanzimat dönemi aydınları, bir yandan Avrupa (başlangıçta özellikle Fransa) edebiyatlarından yeni konu ve türler tanıyıp Türk toplumuna uyarlar ve aktarıırken, bir yandan da yerli edebiyatlarını, özellikle halk edebiyatını bulmaya, öğrenmeğe, öğretmeğe ve geliştirmeye yönelmişlerdir. ?

Ashında yetişkinlere, aileye dolayısıyla çocuklara seslenen Dede Korkut, Ferhat ile Şirin, Battalgazi, Köroğlu gibi eski Türk edebiyatının önemli öykü ve destanları yanında, tekerleme, masal, bilmece efsane ve destan parçaları, Karagöz ve Nasrettin Hoca fıkraları bu yöneliş sonucunda yeniden keşfedilen ve çocuklar için hazırlanacak eserlerde, bugün bile tükenmezliği görülen kaynak durumuna geçmişlerdir. 13. yüzyılda